

Haagsky Dohovor o uznávaní a výkone cudzích rozsudkov v občianskych alebo obchodných veciach z roku 2019¹

Dohovor o uznávaní a výkone cudzích rozsudkov v občianskych alebo obchodných veciach (ďalej len „Dohovor“, známy tiež ako Judgments Convention), bol prijatý zmluvnými štátmi na pôde Haagskej konferencie medzinárodného práva súkromného (ďalej len „HKMPS“) dňa 2.7.2019 a nadobudol platnosť 1.9.2023 v dôsledku prístupu Európskej únie k Dohovoru² a ratifikácie Dohovoru Ukrajinou 29.8.2022. V dôsledku prístupu EÚ k Dohovoru³ sú ním viazané všetky jej členské štáty s výnimkou Dánska⁴. Okrem nich Dohovor doposiaľ podpísali a ratifikovali Albánsko, Čierna Hora, Ukrajina, Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska a Uruguaj a podpísali ho Kostarika, Izrael, Rusko, Severné Macedónsko, a USA, pričom účinný je v súčasnosti mimo EÚ len vo vzťahu k Ukrajine, Uruguaju, Albánsku a Spojenému kráľovstvu.

Dohovor predstavuje globálny nástroj medzinárodného práva súkromného v občianskych a obchodných veciach, ktorý upravuje uznanie a výkon cudzích rozsudkov. Neupravuje ustanovenia o priamej právomoci, ako je v obdobných právnych nástrojoch zaužívané, ale len ustanovenia o nepriamej právomoci (viď nižšie). Dohovor taktiež neupravuje rozhodné právo. Účelom Dohovoru je predovšetkým rozšíriť prístup k spravodlivosti pre účastníkov z rôznych štátov a zabezpečiť predvídateľnosť uznávania rozhodnutí vydaných v jednom zmluvnom štáte v iných zmluvných štátoch, a tým zabrániť potrebe duplicitných súdnych konaní a v neposlednom rade znížiť náklady spojené s cezhraničným výkonom rozsudkov.

Z historického hľadiska Dohovor súvisí s *Dohovorom o dohodách o voľbe súdu*⁵ (známy tiež ako Choice of Court Convention), nakoľko je výsledkom neúspešného procesu dojednať na pôde HKMPS globálny *duálny* dohovor, teda dohovor obsahujúci tak normy medzinárodnej právomoci ako aj normy vzájomného uznávania a výkonu rozhodnutí v občianskych a obchodných veciach.⁶ Tento proces začal už v roku 1992, ale v roku 2001, po skončení prvej časti Devätnásteho diplomatického zasadnutia HKMPS, bolo zrejmé, že pozície štátov boli stále diametrálne odlišné pokiaľ išlo o otázky noriem právomoci, a po rade neformálnych konzultácií sa rozhodlo „zachrániť čo sa dá“ a sústrediť sa na oblasť, kde bol predpoklad dohody na globálnej úrovni. Tak vznikol Dohovor o dohodách o voľbe

¹ Tento článok bol zverejnený v Justičnej revue (rok 2025, ročník 77) pod názvom „Haagsky Dohovor o uznávaní a výkone cudzích rozsudkov v občianskych alebo obchodných veciach z roku 2019“ (strana 797 -808). Autorka Mgr. Gabriela Kováčová, odbor medzinárodného práva súkromného, Ministerstvo spravodlivosti SR.

² Rozhodnutie Rady (EÚ) 2022/1206 z 12. júla 2022 o pristúpení Európskej únie k Dohovoru o uznávaní a výkone cudzích rozsudkov v občianskych alebo obchodných veciach Úv EÚ L 187 z 14.7.2022 s. 1. Text dohovoru je uverejnený spolu s rozhodnutím (strana 4). Slovenský preklad vykazuje viaceré nepresnosti. Autentickým znením je anglické a francúzske znenie.

³ Viď článok 27 Dohovoru – vyhlásenie EÚ, podľa ktorého: „Európska únia vyhlasuje v súlade s článkom 27 ods. 1 dohovoru, že vykonáva právomoc vo všetkých veciach, na ktoré sa vzťahuje tento dohovor. Jej členské štáty nepodpisujú, neratifikujú, neprijímajú ani neschvália dohovor, ale budú viazané dohovorom na základe pristúpenia Európskej únie k nemu. Na účely tohto vyhlásenia pojem „Európska únia“ nezahŕňa Dánske kráľovstvo na základe článkov 1 a 2 Protokolu č. 22 o postavení Dánska, ktorý je pripojený k Zmluve o Európskej únii a Zmluve o fungovaní Európskej únie.“

⁴ Čo potvrdila EÚ ako súčasť svojho vyhlásenia podľa článku 27 ods. 1 Dohovoru vyňatím Dánska z pojmu „Európska únia“ na účely predmetného vyhlásenia, a to v súlade s Protokolom o postavení Dánska, ktorý je pripojený k ZFEÚ.

⁵ Pre Slovenskú republiku nadobudol účinnosť 1.10.2015 v dôsledku prístupu k dohovoru Európskou úniou. Text dohovoru je uverejnený v prílohe Rozhodnutia Rady z 26. februára 2009 o podpise Dohovoru o dohodách o voľbe súdu v mene Európskeho spoločenstva (2009/397/ES) Ú.v. EÚ L 133 z 29.5.2009 s. 1.

⁶ Po vzore Bruselského dohovoru z roku 1998, ktorý bol praotcom neskorších nariadení EÚ.

Tento projekt je financovaný Európskou úniou prostredníctvom programu JUST-2023-JCOO. Projekt: 101132274 – „Posilnenie Súdnej siete pre občianske veci Slovenskej republiky a zvýšenie povedomia o jej existencii a členoch“ - Súdna sieť SR.

súdu. Európske štáty však aj naďalej presadzovali, aby sa pokračovalo v diskusiách o „zvyšku“ problematiky. S týmto sa nestotožnili USA, ktoré boli takpovediac demotivované neúspechom pôvodného projektu, keďže práve oni ho iniciovali. Napokon sa podarilo získať podporu USA pre nový dohovor, avšak s podmienkou, že dohovor nebude obsahovať ustanovenia o priamej právomoci.⁷

Spoločný historický pôvod oboch dohovorov vysvetľuje, prečo sa mnohé ustanovenia nového dohovoru podobajú na ustanovenia Dohovoru o dohodách o voľbe súdu. Možno ich teda považovať za vzájomne doplnujúce sa. O tejto skutočnosti svedčí aj článok 5 ods. 1 písm. m/ Dohovoru, ktorý umožňuje uznať rozhodnutia vydané zvoleným súdom, ktorý nespĺňa podmienky na uznanie podľa Dohovoru o voľbe súdu, keďže ten sa v zásade vzťahuje len na rozhodnutia vydané súdmi s výlučnou právomocou založenou dohodou o voľbe súdu.⁸ Dohovor však umožňuje uznanie aj tých rozhodnutí, kde vôbec nedošlo k dohode o voľbe súdu medzi účastníkmi konania. Má v tomto smere teda ďaleko širší záber.

Aj keď v súčasnosti Dohovor nemá široké uplatnenie, keďže medzi členskými štátmi EÚ navzájom sa nepoužíja a okrem nich je Dohovorom zatiaľ viazaných len niekoľko štátov, očakávaním EÚ, ako aj HKMPS je, že časom by sa Dohovor mohol tešiť rovnakému úspechu ako Dohovor o uznaní a výkone cudzích rozhodcovských rozhodnutí (New York 10.6.1958, vyhl.č. 74/1959 Zb.). Tomu však trvalo desaťročia, kým nadobudol tak širokú podporu ako má dnes. Dôvodom, prečo sa EÚ so svojim prístupom k Dohovoru poponáhľala, bol práve úmysel motivovať iné štáty Dohovor ratifikovať, pretože jednou ratifikáciou získajú možnosť výkonu rozhodnutí svojich súdov v 26 členských štátoch EÚ. Vzhľadom na túto budúcu perspektívu využitia Dohovoru považujeme za vhodné a dôležité, aby sa s ním právnická verejnosť oboznámila, osobitne vzhľadom na blížiacu sa účinnosť vo vzťahu k Spojenému kráľovstvu Veľkej Británie a Severného Írska (1.7.2025). Zároveň si zaslúži o to viac pozornosti, že obsahovo nejde o typizovanú medzinárodnú zmluvu o uznávaní a výkone rozhodnutí známu z doterajšej praxe.

Uplatnenie Dohovoru

Oblasť vzájomného uznávania a výkonu rozsudkov v občianskych a obchodných veciach je v rámci EÚ upravená Nariadením Brusel Ia⁹. Vzhľadom na výraznú úlohu, ktorú EÚ hrala pri rokovaní o Dohovore, nie je prekvapivé, že mnohé mechanizmy z nariadenia sa premietli aj do Dohovoru, napr. pri vymedzení rozsahu pôsobnosti Dohovoru či transformovanie noriem priamej právomoci z nariadenia do noriem nepriamej právomoci v Dohovore. Súvisí s tým tiež tzv. oddeľovacia doložka (disconnection clause) v čl. 23 ods. 4 Dohovoru, v dôsledku ktorej nemá Dohovor vplyv na uplatňovanie nariadenia medzi členskými štátmi. Aplikácia Dohovoru preto pripadá do úvahy iba vo vzťahu k zmluvným štátom Dohovoru mimo EÚ. Z pohľadu slovenskej praxe sa pri uplatnení Dohovoru treba vysporiadať s dvojstrannými zmluvami, ktoré medzi nami a zmluvnými štátmi

⁷ Kvôli tomuto postoju USA nový dohovor neobsahuje ani len zmienku o „právomoci“. Kreatívne články 5 a 6 používajú namiesto nepriamych noriem právomoci označenie „bases for recognition and enforcement“, čo by sa dalo preložiť ako „základ“ či „predpoklad“ uznania a výkonu.

⁸ Článok 3 ods. 1 písm. m/ druhý pododsek obsahuje definíciu výlučnej dohody o voľbe súdu totožnú s definíciou v Dohovore o voľbe súdu.

⁹ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1215/2012 z 12. decembra 2012 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (prepracované znenie)

Tento projekt je financovaný Európskou úniou prostredníctvom programu JUST-2023-JCOO. Projekt: 101132274 — „Posilnenie Súdnej siete pre občianske veci Slovenskej republiky a zvýšenie povedomia o jej existencii a členoch“ - Súdna sieť SR.

existujú. Ako príklad možno uviesť zmluvu medzi Slovenskom a Ukrajinou, ktorá je naďalej platná – *Zmluva medzi Československou socialistickou republikou a Zväzom sovietskych socialistických republík o právnej pomoci a právnych vzťahoch v občianskych, rodinných a trestných veciach* (vyhl. č. 95/1983 Zb.). Dohovor s existenciou (a zároveň aj s prípadným vznikom nových) obdobných medzinárodných zmlúv počíta a v článku 23 upravuje ich vzájomný vzťah. K vyššie spomenutej dvojstrannej zmluve sa vzťahuje predovšetkým ustanovenie ods. 1 a 2, podľa ktorého Dohovor sa má považovať za zlučiteľný s predchádzajúcimi medzinárodnými zmluvami a nemá na uplatňovanie staršej medzinárodnej zmluvy vplyv. Berúc do úvahy pravidlo v čl. 30 ods. 2 Viedenského dohovoru o zmluvnom práve má teda prednosť dvojstranná zmluva s Ukrajinou pred Dohovorom v rozsahu uplatnenia dvojstrannej zmluvy. Možno však, vzhľadom na „vek“ dvojstrannej zmluvy a čas je vzniku, teoretizovať aj nad prípadným uplatnením dohovoru popri dvojstrannej zmluve, napríklad v prípade rozsudku vydaného súdom zvoleným účastníkmi, keďže dvojstranná zmluva možnosť založenia právomoci súdu voľbou účastníkov neupravuje. Pokiaľ by však došlo k rozporu medzi ustanoveniami týchto právnych nástrojov upravujúcich totožnú vec, mala by byť uplatnená dvojstranná zmluva, keďže Dohovor na jej uplatňovanie nemá vplyv, bez ohľadu na to, či sú pravidlá v nej upravené v porovnaní s Dohovorom striktnnejšie alebo širšie stanovené^{10 11}.

Pôsobnosť Dohovoru

Vecná pôsobnosť Dohovoru je vymedzená pozitívne aj negatívne. Podľa článku 1 sa Dohovor vzťahuje na občianske a obchodné veci a vylučuje z pôsobnosti daňové, colné a správne veci, čo zodpovedá aj filozofii známej z Nariadenia Brusel Ia. Na rozdiel od nariadenia Dohovor nevylučuje z pôsobnosti zodpovednosť štátu za výkon verejnej moci (*acta iure imperii*). Otázke postavenia štátu sa venuje Dohovor v samostatnom článku 19, ktorý umožňuje zmluvnej strane Dohovoru urobiť vyhlásenie, ktorým z pôsobnosti vylúči všetky rozsudky vydané v konaniach, ktorých účastníkom bol štát či vládna agentúra (resp. fyzické osoby konajúce v ich mene). V článku 2 Dohovoru sú taxatívne vymedzené veci, ktoré by mohli byť charakterizované ako občianske alebo obchodné, ale napriek tomu sú z pôsobnosti Dohovoru vylúčené. V porovnaní s Nariadením je ich zoznam dlhší. Dôvodov je niekoľko: Dohovor sa v prvom rade inšpiruje inými dohovormi HKMPS, najmä Dohovorom o voľbe súdu, a teda vylučuje aj otázky pokryté inými medzinárodnými zmluvami – aj nástrojmi HKMPS. Ďalším dôvodom je, že ide o pomerne citlivé oblasti a mnohé štáty okolo rokovacieho stola mali svoj osobitný politický

¹⁰ Viac k týmto úvahám pozri Garcimartin, F. a Saumier, G.: *Explanatory Report on the Convention of 2 July 2019 on the Recognition and Enforcement of Foreign Judgments in Civil or Commercial Matters*. HCCH, 2020. ISBN 978-90-83063-32-4. Body 368-383 (ďalej len ako „Dôvodová správa“), resp. tiež Trevor Hartley, T. a Dogauchi, M.: *Explanatory Report on the Convention of 30 June 2005 on Choice of Court Agreements*. HCCH, 2013. ISBN 978-92-79-58142-7. Body 265 a nasl.

¹¹ Pre porovnanie s ďalšími haagskymi dohovormi: rovnaké všeobecné ustanovenie o vzťahu k iným medzinárodným zmluvám upravujúcim rovnakú oblasť obsahuje *Dohovor o medzinárodnom vymáhaní výživného na deti a iných členov rodiny* v článku 51. V článku 52 je však zároveň upravené pravidlo najvyššej účinnosti, ktoré dáva výslovnú prednosť tomu právnomu nástroju, ktorý upravuje jednoduchšie zásady uznávania, rýchlejšie konanie či výhodnejšiu právnu pomoc. *Dohovor o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone a spolupráci v oblasti rodičovských práv a povinností a opatrení na ochranu dieťaťa* tiež obsahuje podobné všeobecné ustanovenie v článku 52, avšak má dovetok, podľa ktorého môžu zmluvné štáty urobiť k vzťahu dohovoru a inej medzinárodnej zmluvy špecifické vyhlásenie, teda môžu si "vybrať" uplatnenie (Slovensko tak urobilo koordinované vyhlásenie s Poľskom k prednosti dohovoru pred existujúcou dvojstrannou zmluvou). Napokon *Dohovor o občianskoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí* vo svojom článku 34 taktiež nebráni použitiu inej medzinárodnej zmluvy, pokiaľ táto sleduje rovnaký cieľ ako Dohovor, teda návrat neoprávnene premiestneného dieťaťa, či zabezpečenie práva styku. Opäť však v článku 36 obsahuje dodatočné ustanovenie, na základe ktorého môžu dotknuté zmluvné štáty upustiť od aplikácie niektorých ustanovení dohovoru, pokiaľ sa tieto štáty na tom výslovne dohodnú, s cieľom zníženia prekážok návratu dieťaťa.

Tento projekt je financovaný Európskou úniou prostredníctvom programu JUST-2023-JCOO. Projekt: 101132274 – „Posilnenie Súdnej siete pre občianske veci Slovenskej republiky a zvýšenie povedomia o jej existencii a členoch“ - Súdna sieť SR.

záujem niektoré veci z pôsobnosti Dohovoru vylúčiť. Napokon k vyňatiu niektorých vecí prispelo i to, že sa ním minimalizuje prípadná neistota v dôsledku rozdielných vnútroštátnych interpretácií týchto oblastí¹². Rovnako ako v prípade Nariadenia Brusel Ia sa ani Dohovor neuplatní na rozhodcovské konania, resp, rozhodnutia vydané v takýchto konaniach.

K vecnej pôsobnosti je treba spomenúť aj článok 18 Dohovoru, ktorý umožňuje zmluvným štátom vyňať určité veci z pôsobnosti Dohovoru formou vyhlásenia, avšak len v nevyhnutnom rozsahu (aby bolo obmedzenie primerané a príliš nezužovalo uplatnenie Dohovoru v rozpore s jeho hlavnými cieľmi). Takéto ustanovenie sa vyskytuje už v niektorých predchádzajúcich dohovoroch HKMPS a jeho cieľom je umožniť využitie Dohovoru aj štátu, ktorý má osobitný problém so zahrnutím určitých vecí do rozsahu pôsobnosti Dohovoru, avšak jeho problém nezdieľajú iné štáty, a tak v rokovaniach nebola dostatočná podpora, aby sa táto vec vylúčila z rozsahu pôsobnosti v článku 2 pre všetkých.¹³ Na základe takéhoto vyhlásenia sa Dohovor v tejto veci neuplatní v zmluvnom štáte, ktorý vyhlásenie urobil, ani v zmluvnom štáte, v ktorom by sa žiadalo o uznanie alebo výkon rozsudku vydaného v štáte, ktorý urobil vyhlásenie. Uvedené však neznamená, že uznanie či výkon rozsudkov v takýchto veciach nie sú možné, len nebude možné žiadať ich na základe ustanovení tohto Dohovoru. Jeho článok 15 totiž nevylučuje postup podľa vnútroštátneho práva (viď nižšie), čo samozrejme zahŕňa aj prípadný postup podľa inej medzinárodnej zmluvy. Možnosť danú týmto článkom EÚ využila a vyhlásila, že Dohovor sa neuplatní na nerezidenčné nájomy nehnuteľností nachádzajúcich sa v EÚ. Otázka výlučnej právomoci v týchto veciach upravená v čl. 24 ods. 1 Nariadenia Brusel Ia je v rámci EÚ politicky veľmi dôležitá, avšak vylúčenie z rozsahu pôsobnosti nenašlo podporu väčšiny ostatných štátov a riešenie v čl. 5 ods. 3 Dohovoru sa nepovažovalo za dostatočné¹⁴.

Napokon dodávame, že Dohovor je v zmysle článku 11 uplatniteľný aj na výkon (nie uznanie) zmierov schválených súdom či pred súdom uzavretých, pokiaľ sú vykonateľné v štáte pôvodu rovnako ako rozsudok. To je opäť úprava porovnateľná s Nariadením Brusel Ia, ktoré v kapitole V tiež upravuje možnosť výkonu takýchto zmierov. Ich definícia v článku 2 písm. b) nariadenia zodpovedá aj definícii v Dohovore. Dohovor však neumožňuje vzájomný výkon verejných listín (authentic instruments), ako to umožňuje Nariadenie v kapitole V.

Z hľadiska časovej pôsobnosti sa Dohovor vzťahuje na rozsudky, ktoré boli vydané v konaniach začatých v čase, kedy bol Dohovor účinný vo vzťahu k dvom dotknutým zmluvným štátom¹⁵. Nie je teda rozhodujúci čas, kedy dôjde k podaniu návrhu na uznanie či výkon rozsudku podľa Dohovoru, ale už moment, kedy začalo konanie vo veci. Ide o pomerne neštandardné riešenie, pretože súd konajúci vo veci nemá povinnosť skúmať, či má právomoc, ktorá zodpovedá podmienkam v článku 5 či 6 Dohovoru. Autori Dohovoru však zvolili toto riešenie z dôvodu právnej istoty pre účastníkov, aby títo už v čase podania žaloby na súd vedeli posúdiť, či výsledné súdne rozhodnutie má šancu uspieť podľa

¹² Dôvodová správa, bod 44.

¹³ Napríklad Kanada sa tradične obáva dôsledkov sporov týkajúcich sa škody spôsobenej azbestom, keďže Kanada patrila medzi najväčších producentov a vývozcov azbestu v minulosti.

¹⁴ Dôvodom je, ako vyplýva z ods. 11 Rozhodnutia Rady (EÚ) 2022/1206 z 12. júla 2022 o pristúpení Európskej únie k Dohovoru o uznávaní a výkone cudzích rozsudkov v občianskych alebo obchodných veciach, že: „V prípadoch týkajúcich sa nerezidenčných nájomov nariadenie (EÚ) č. 1215/2012 priznáva výlučnú právomoc súdom v členskom štáte, v ktorom sa nehnuteľnosť nachádza. Dohovor nezahŕňa takéto pravidlá upravujúce výlučnú právomoc v oblasti nerezidenčných nájomov. Pri pristúpení k dohovoru by preto Únia mala vyhlásiť v súlade s článkom 18 dohovoru, že dohovor nebude uplatňovať na nerezidenčné nájomy nehnuteľností nachádzajúcich sa v Únii.“

¹⁵ Článok 16 Dohovoru

Dohovoru. ¹⁶Pokiaľ časový moment začatia konania nie je zrejmý z rozsudku alebo inej povinnej predkladanej písomnosti, môže si súd konajúci o uznaní alebo výkone vyžiadať na základe článku 12 ods. 2 písomnosť preukazujúcu dátum začatia konania.

Definícia pojmov

Dohovor definuje len niekoľko pojmov, ktoré sa pri jeho aplikácii používajú. „Rozsudok“ je definovaný takmer rovnako ako v Nariadení Brusel Ia, no v definíciách existujú rozdiely. Obe definície majú spoločné to, že vnímajú rozsudok v čo najširšom rozsahu – bez ohľadu na označenie (teda či už sa rozhodnutie označuje ako rozsudok, uznesenie, príkaz, rozkaz). Taktiež obe definície pod týmto pojmom chápu aj rozhodnutie o určení trov konania s tým rozdielom, že Dohovor špecificky určuje, že musí ísť o rozhodnutie o trovách súvisiace s meritórnym súdnym rozhodnutím, ktorého uznanie či výkon spadajú do rozsahu Dohovoru.

Zásadnejší rozdiel je v dopade definície na predbežné a ochranné opatrenia. Dohovor totiž tieto rozhodnutia do definície pojmu „rozsudok“ vôbec nezahrňa, naopak, sú explicitne vylúčené. Na druhej strane Nariadenie Brusel Ia považuje na účely uznania a výkonu za rozsudok aj predbežné a ochranné opatrenia, avšak len za predpokladu, že boli vydané súdom, ktorý má zároveň právomoc konať vo veci samej na základe príslušných ustanovení nariadenia o právomoci¹⁷. Zároveň musí byť splnené, že takéto opatrenie bolo vydané v konaní, v ktorom bol žalovaný predvolaný na súd. Z článku 3 ods. 1 písm. b) Dohovoru je teda zrejmé, že v ňom upravenému režimu uznania podliehajú výlučne meritórne rozhodnutia. Akékoľvek rozhodnutia predbežnej, dočasnej alebo procesnej povahy sú z rozsahu vylúčené – s výnimkou rozhodnutí o trovách, ako sme uviedli vyššie.

Ďalšou podstatnou zložkou definície v Dohovore je skutočnosť, že rozhodnutie musí byť vydané súdom. Dohovor však ďalej pojem „súd“ nedefinuje. Problematickým sa preto môže ukázať uznávanie rozsudkov vo veciach, ktoré vecne spadajú do pôsobnosti Dohovoru, no vydal ich napr. súdom zmocnený notár či iný úrad, prípadne mu zákonom bola zverená pôsobnosť súdu v určitých veciach¹⁸. Zrejme by bolo pri uznávaní takéhoto rozhodnutia potrebné preukázať, že orgán (iný ako súd), ktorý ho vydal, v štáte pôvodu vykonával zákonným spôsobom zverenú súdnu moc, avšak je otázne, či cudzí štát, ktorý takýto výkon súdnej moci iným orgánom nepozná, cudzie rozhodnutie bude považovať za rozsudok podľa Dohovoru.

Dohovor, tak ako drvivá väčšina haagskych dohovorov vo svojom autentickom znení, narába s ustáleným pojmom „obvyklý pobyt“, (v slovenskom znení Dohovoru neštandardne v článku 3 preloženým ako „obvyklé sídlo“¹⁹). Definovaný je len pojem obvyklého pobytu právnických osôb, ktorý viacmenej kopíruje definíciu z článku 63 ods. 1 Nariadenia Brusel Ia s tým, že pridáva jedno

¹⁶ Dôvodová správa bod 328

¹⁷ Určité predbežné a ochranné opatrenia možno uznať a vykonať na základe *Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 606/2013 z 12. júna 2013 o vzájomnom uznávaní ochranných opatrení v občianskych veciach* a tiež *Nariadenia Rady (EÚ) 2019/1111 z 25. júna 2019 o právomoci a uznávaní a výkone rozhodnutí v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností a o medzinárodných únosoch detí (prepracované znenie)*. Podľa ZMPS uznanie ani výkon predbežného rozhodnutia nie je možné.

¹⁸ Tak, ako je napr. činnosť notárov ako súdnych komisárov na Slovensku považovaná za priamy výkon časti súdnej moci (PL. ÚS 1/04).

¹⁹ Anglické znenie Dohovoru používa pre fyzické aj právnické osoby vždy termín „habitual residence“ či „habitually resident“, rovnako tak francúzske znenie jednotne používa termín „la résidence habituelle“.

Tento projekt je financovaný Európskou úniou prostredníctvom programu JUST-2023-JCOO. Projekt: 101132274 – „Posilnenie Súdnej siete pre občianske veci Slovenskej republiky a zvýšenie povedomia o jej existencii a členoch“ - Súdna sieť SR.

kritérium, ktorým je právo štátu, podľa ktorého bola právnická osoba založená.²⁰ Bližšie vysvetlenie obvyklého pobytu právnických osôb neposkytuje ani Dôvodová správa, nápomocná však môže byť dôvodová správa k Dohovoru o voľbe súdu²¹ (hoci tento dohovor nepoužíva kvalifikáciu „obvyklý“, ale len pobyt, resp. residence – čo nie je bližšie vysvetlené, no je možné domnievať sa, že sa tak stalo pre predpoklad, že tento nástroj bude využívaný primárne právnickými osobami a pojem „obvyklý“ pobyt sa tračne viaže na fyzické osoby. Obvyklý pobyt fyzickej osoby Dohovor v súlade s doterajšou tradíciou haagskych dohovorov a iných nástrojov medzinárodného práva súkromného nedefinuje. To znamená, že sa musí vykladať v súlade s medzinárodným charakterom Dohovoru (čl. 20 Dohovoru). Pre členské štáty EÚ je k tomuto pojmu relevantná najmä judikatúra Súdneho dvora EÚ.²²

Uznanie a výkon – všeobecné ustanovenia

Nosné ustanovenia Dohovoru o uznávaní rozsudkov možno rozčleniť do dvoch kategórií: ustanovenia nepriamej právomoci (čl. 5 a 6) označené v slovenskom znení ako „zásady uznania a výkonu“ a samotné dôvody zamietnutia uznania alebo výkonu (čl. 7). Súd (orgán) konajúci o uznaní alebo výkone²³ cudzieho rozsudku musí najprv skúmať, či medzi vecou, o ktorej bolo rozhodnuté, a súdom, ktorý v konaní rozhodoval, existovala väzba požadovaná Dohovorom na uznanie rozsudku. Ide teda o akúsi predbežnú otázku uplatnenia Dohovoru, pretože ak rozsudok nevydal žiadny zo súdov podľa čl. 5 resp. 6, nemôže súd rozsudok podľa Dohovoru uznať či vykonať, a teda ani skúmať dôvody zamietnutia uvedené v čl. 7²⁴. Ak súd konštatuje, že rozsudok vydal súd za splnenia podmienok v článku 5. resp. 6 Dohovoru, môže jeho uznanie či výkon zamietnuť z niektorého z dôvodov uvedených v čl. 7. Opäť, v súlade s tradíciou haagskych dohovorov, nejde o *povinnosť* zamietnutia, ale len o možnosť. Teda aj pri nesplnení niektorej z podmienok v čl. 7 môže súd cudzí rozsudok uznať či vykonať. V tom sa tento článok líši jednak od uplatnenia čl. 5 a 6 Dohovoru, ale aj od princípu skúmania dôvodov uznania či výkonu známeho zo slovenského právneho poriadku (ZMPS) alebo európskych nariadení.

Porovnanie úpravy uznávania a výkonu v Dohovore s úpravou v Nariadení Brusel Ia vykazuje niekoľko spoločných prvkov, no v mnohom sa tieto úpravy aj odlišujú. Začneme analýzou tých spoločných atribútov, nakoľko ide o pomerne tradičné ustanovenia:

- Nariadenie Brusel Ia aj Dohovor upravujú princípy a postup pri uznávaní a výkone rozsudkov, hoci odlišne. Nariadenie nevyžaduje osobitné konanie na skúmanie podmienok uznania, Dohovor, naopak, ponecháva postup na vnútroštátnej úprave zmluvných štátov²⁵.

²⁰ Tu pre presnosť treba uviesť, že Nariadenie používa pojem „bydlisko“ pre fyzické a právnické osoby, pričom v čl. 63 definuje len bydlisko právnických osôb. Bydlisko fyzických osôb sa posudzuje podľa vnútroštátneho práva dotknutého členského štátu (čl. 62 nariadenia). Na rozdiel od toho sa obvyklý pobyt fyzickej osoby podľa Dohovoru musí vykladať v súlade s jeho medzinárodným charakterom (čl. 20 Dohovoru). Pre členské štáty EÚ definuje výklad pojmu obvyklý pobyt judikatúra SD EÚ.

²¹ Vid' pozn. pod čiarou 9, body 119-123

²² Pozri napr. Haťapka, M.: „Obvyklý pobyt dieťaťa a manžela podľa nariadenia Brusel Ia“: Justičná revue, ročník 75, číslo 11, 2023, strany 1249–1267 alebo „Ešte raz k pojmu „obvyklý pobyt“ v medzinárodnom práve súkromnom a procesnom“: Justičná revue, ročník 63, číslo 4, 2011, strany 505–513.

²³ Dohovor v súlade s prevažujúcou tradíciou haagskych dohovorov používa súborný pojem „uznanie a výkon“ pretože neprejudikuje, ako si zmluvné štáty majú vnútroštátne procesne upraviť priznávanie účinkov cudzím rozhodnutiam.

²⁴ Možnosť uznania či výkonu podľa vnútroštátneho práva, vrátane inej medzinárodnej zmluvy, tým zostáva nedotknutá (čl. 15 Dohovoru), s výnimkou nedodržania výlučnej právomoci upravenej v článku 6 Dohovoru.

²⁵ V právnej úprave SR najmä ustanovenia § 63 a § 67 ods. 3 a 4 ZMPS

Tento projekt je financovaný Európskou úniou prostredníctvom programu JUST-2023-JCOO. Projekt: 101132274 — „Posilnenie Súdnej siete pre občianske veci Slovenskej republiky a zvýšenie povedomia o jej existencii a členoch“ - Súdna sieť SR.

- Ani jeden z predpisov nerozlišuje medzi dôvodmi neuznania rozsudku a dôvodmi zamietnutia výkonu rozsudku – sú upravené rovnako pre obe konania. Z praktických dôvodov budeme preto v tejto kapitole používať súhrnné označenie „dôvody neuznania“ či „uznanie rozhodnutia“, majú na mysli aj výkon aj zamietnutie výkonu.

Než prejdeme k odlišnostiam, zmienime sa o všeobecných prekážkach pre uznanie, ktoré majú oba predpisy spoločné, nakoľko ide o najčastejšie dôvody, ktoré sú v medzinárodnom práve súkromnom používané vo väčšine medzinárodných zmlúv upravujúcich uznávanie, v komunitárnom práve ale aj vnútroštátnom práve. Skúmajú sa tieto aspekty:

- rozpor s verejným poriadkom (článok 7 ods. 1 písm. c) Dohovoru),
- účasť odporcu v konaní, doručenie písomnosti o začatí konania odporcovi (článok 7 ods. 1 písm. a) Dohovoru): ide o tradičnú ochranu procesných práv odporcu v súdnom konaní. Dohovor tým zaručuje, aby neboli uznané rozsudky v konaniach, kde odporca nemal účinnú možnosť brániť sa, zabezpečiť si obhajobu alebo mu riadne a zákonne neboli doručené písomnosti,
- vykonateľnosť rozsudku v štáte pôvodu (článok 4 ods. 3 Dohovoru),
- existencia skoršieho rozsudku, zásada *res iudicata* (článok 7 ods. 1 písm. e) a f) Dohovoru): ani tieto ustanovenia neprinášajú do nášho právneho poriadku zmenu, nakoľko je ich znenie prakticky totožné s nám už známymi ustanoveniami článku 45 ods. 1 písm. c) a d) Nariadenia Brusel Ia.

Do istej miery má Dohovor s Nariadením spoločný prvok aj v ustanovení článku 7 ods. 2 písm. a), ktoré v istom zmysle zodpovedá prekážke začatej veci hoci až v štádiu konania o uznanie a výkon, nie pri založení právomoci. Podľa Nariadenia je uznanie rozhodnutia automatické, teda zakladá prekážku *res iudicata* pre konanie v inom štáte. Narozdiel od Nariadenia z dikcie článku 7 ods. 2 písm. a) vyplýva, že uznanie „možno“ odložiť alebo zamietnuť. Nejde teda o automatický odklad či zamietnutie. Je otázne, akú mieru úvahy má súd v hodnotení toho, či uznanie len odloží alebo ho zamietne alebo nie. Dohovor odpoveď neobsahuje, a ani dôvodová správa nie je príliš nápomocná.²⁶ Táto však objasňuje filozofiu, prečo ustanovenie bolo zapracované: má určitým spôsobom „trestať“ cudzí súd za nedodržanie princípu *litispendencie* a súčasne má brániť žalobcovi v taktických žalobách (napríklad snahou o získanie tzv. negatívneho vyhlásenia o zodpovednosti, ktoré by potom bránilo uznaniu cudzieho rozhodnutia zakladajúceho jeho zodpovednosť).

Novým prvkom medzi dôvodmi zamietnutia je článok 7 ods. 1 písm. b), teda že rozsudok sa dosiahol podvodom. V niektorých medzinárodných zmluvách z oblasti medzinárodného práva súkromného je tento dôvod neuznania zahrnutý, no v podmienkach SR nie je rozsiahle uplatňovaný, keďže ho neobsahuje ZMPS, ani sekundárne právo EÚ. Výnimku tvorí dvojstranná medzinárodná zmluva medzi SR a Cyprom, ktorá sa však v dôsledku prednosti EÚ práva uplatňuje na vzájomné uznávanie a výkon len veľmi zostatkovo²⁷⁾²⁸,

Napokon je v porovnaní s Nariadením nové aj písm. d), ktoré umožňuje zamietnuť uznať cudzí rozsudok vydaný v spore ohľadne trustu (zvereneckého fondu), ak ho vydal súd, ktorý v zmysle dohody alebo listiny zakladajúcej trust nemal v spore konať.

²⁶ Dôvodová správa, body 273-276

²⁷ Zmluva medzi Československou socialistickou republikou a Cyperskou republikou o právnej pomoci v občianskych a trestných veciach (vyhl. č. 96/1983 Zb.) - článok 24 písm. h)

²⁸ Lysina, P., Ďuriš, M., Haťapka, M. a kol. Medzinárodné právo súkromné. 2. vydanie. Bratislava: C. H. Beck, 2016, bod 1642
Tento projekt je financovaný Európskou úniou prostredníctvom programu JUST-2023-JCOO. Projekt: 101132274 — „Posilnenie Súdnej siete pre občianske veci Slovenskej republiky a zvýšenie povedomia o jej existencii a členoch“ - Súdna sieť SR.

Zásady uznania a výkonu podľa článkov 5 a 6 Dohovoru

Z hľadiska noriem o uznávaní rozsudkov v Dohovore sú tieto články zásadné. Dôvodom nie je len to, že obsahujú množstvo veľmi špecifických dôvodov neuznania v podobe noriem nepriamej právomoci, ale že ich nedodržanie vylučuje možnosť uznania rozsudku podľa Dohovoru (a v prípade článku 6 aj podľa vnútroštátneho práva). Ako bolo uvedené už vyššie, ide o pomerne zvláštnu koncepciu v dôsledku histórie tohto projektu, ale v medzinárodnom práve súkromnom nie je existencia noriem nepriamej právomoci novinkou²⁹. Keďže účelom Dohovoru je zabezpečiť uznanie a výkon rozsudkov, Dohovor nijakým spôsobom neurčuje, na čom si súd musí založiť medzinárodnú právomoc, v štádiu konania nijakým spôsobom nelimituje súd ani ho ničím nezaväzuje. Znamená to, že pri začatí konania obsahujúceho cudzí prvok súd aplikuje celkom iné právne predpisy, než Dohovor, ba súd si na ustanoveniach Dohovoru ani právomoc založiť nesmie. Musí si ju založiť na príslušnom použiteľnom prameni práva, ako sú dvojstranné zmluvy, mnohostranné zmluvy alebo vnútroštátne právo. Keď však bude potrebné uznať takýto rozsudok v inom zmluvnom štáte Dohovoru (mimo EÚ), bude dožadovaný štát skúmať, či si súd pôvodu založil právomoc na kritériu, ktoré zodpovedá ustanoveniam čl. 5 a 6 Dohovoru. Ide teda o následnú „kontrolu“ právomoci výlučne na účely posúdenia možnosti uznania a výkonu rozhodnutia.

V praxi to môže vyzerať napríklad tak, že z pohľadu slovenského súdu si tento v danom prípade odvodí právomoc napr. od ustanovení ZMPS alebo od uplatniteľného nariadenia EÚ. Tak isto sa môže stať, že v samotnom súdnom konaní nebude prítomný žiaden cudzí prvok a slovenský súd svoju právomoc odvodí od ustanovení Civilného sporového poriadku. Až po vydaní rozsudku môže dôjsť k zmene okolností, napríklad sa odporca presťahuje do iného štátu, ktorý je zmluvným štátom Dohovoru, bude teda potrebné od neho vymôcť plnenie v tomto štáte na základe Dohovoru.

Na jednej strane sa takýto koncept môže zdať nepraktický, nakoľko v dôsledku uplatnenia Dohovoru bude súd v jednom štáte istým spôsobom skúmať právomoc súdu iného štátu založenú napr. na vnútroštátnom práve. Na druhej strane sa dá naň nazerať aj tak, že hoci Dohovor neupravuje medzinárodnú právomoc, usiluje sa o zachovanie aspoň minimálnych záruk logickej a primeranej spätosti právomoci a ťažiskových skutočností, akou je napr. obvyklý pobyt odporcu.

Samotný článok 5 je rozčlenený na tri odseky:

- Odsek 1 vymenúva prvky spojenia so štátom pôvodu potrebné na uznanie podľa Dohovoru,
- Odsek 2 sa týka rozsudkov vydaných proti spotrebiteľom alebo zamestnancom,
- Odsek 3 sa týka vecí nájmu nehnuteľnosti na bývanie alebo registrácii nehnuteľnosti.

Ad 1: Dôvodová správa k Dohovoru³⁰ uvádza, že ak je rozsudok vydaný proti viac ako jednému účastníkovi, kritériá upravené v článku 5 musia byť vyhodnotené individuálne vo vzťahu ku každému z nich. Pokiaľ rozsudok zaväzuje viacerých účastníkov spoločne a nerozdielne, a väzba k štátu pôvodu sa preukáže len pri jednom z nich, nemôže byť rozsudok uznaný podľa Dohovoru vo vzťahu k ostatným účastníkom. Platí však, že ak sa preukáže väzba jedného z nich napr. jeho obvyklým pobytom (ods. 1 písm. a)), zatiaľ čo pri ostatných je daná iná väzba, napr. ďalší dvaja sa podrobili právomoci v súlade s ods. 1 písm. e), je možné aplikovať Dohovor vo vzťahu ku všetkým trom – hoci väzba je daná inak, aspoň jedna podľa článku 5 je pri každom účastníkovi splnená.

²⁹ Obdobné normy obsahuje napr. Dohovor o uznávaní rozvodov a zrušení manželského spoluzitia, Haag, 1.6.1970 (vyhl. č. 131/1976 Zb.)

³⁰ Dôvodová správa, bod 137.

Tento projekt je financovaný Európskou úniou prostredníctvom programu JUST-2023-JCOO. Projekt: 101132274 – „Posilnenie Súdnej siete pre občianske veci Slovenskej republiky a zvýšenie povedomia o jej existencii a členoch“ - Súdna sieť SR.

Prvý odsek obsahuje 13 kritérií patriacich do troch tradičných kategórií spojenia so štátom pôvodu: väzba medzi štátom pôvodu a osobou, proti ktorej smeruje návrh na uznanie³¹, väzba založená na súhlase s výkonom právomoci a väzba medzi predmetom sporu a štátom pôvodu. Medzi kritériami nie je žiadna hierarchia, v každom prípade postačí, aby bolo aplikovateľné aspoň jedno z nich. Ďalším odrazovým pojmom je obvyklý pobyt, o ktorého uplatnení sme sa zmienili už vyššie.

Niektoré z týchto kritérií sú inšpirované aj Nariadením Brusel Ia, avšak vzhľadom na politickú citlivosť rokovaní o Dohovore sú kritériá formulované spôsobom vyhovujúcim čo najväčšiemu počtu štátov. Tento proces nebol ľahký vzhľadom na často veľmi odlišnú filozofiu aplikácie noriem právomoci medzi štátmi kontinentálnych právnych systémov a štátmi *common law*.

Ad 2: Odsek 2 obsahuje ustanovenia zaručujúce zvýšenú ochranu slabšej strane, ktorá je v ňom vymedzená ako spotrebiteľ alebo zamestnanec. Ide o ustanovenie, za ktorým stála najmä EÚ vzhľadom na ochranu poskytovanú týmto subjektom v práve EÚ. Ustanovenie predstavuje špecifickú úpravu v porovnaní s prvým odsekom. Dôležité pre uplatnenie tohto odseku je, že uznanie a výkon musí smerovať *proti* spotrebiteľovi alebo zamestnancovi. Teda neuplatní sa, ak o uznanie a výkon žiada spotrebiteľ alebo zamestnanec proti podnikateľovi alebo zamestnávateľovi.

Zvýšenú ochranu poskytuje tento odsek vylúčením niektorých kritérií právomoci uvedených v odseku 1, konkrétne:

- i. súhlas s výkonom právomoci súdu v rôznych aspektoch - výslovné podrobenie sa právomoci súdu – na rozdiel od všeobecného ustanovenia ods. 1 písm. e)³² - musí byť udelené písomne alebo ústne: napríklad nestačí, aby sa spotrebiteľ alebo zamestnanec v rámci jednaní, ktoré predchádzali podaniu žaloby, zmienil, že súhlasí s podaním žaloby na súd. V prípade tohto slabšieho subjektu je potrebné, aby bol súhlas s právomocou konkrétneho súdu adresovaný priamo tomuto súdu, ak tak slabší spotrebiteľ alebo zamestnanec neurobia napr. v prvom podaní či vyjadrení na súd, súd by od nich mal toto stanovisko požadovať a až potom, čo sú podmienky splnené, vo veci konať. S uvedeným súvisí aj ďalšie obmedzenie – neuplatnenie ods. 1 písm. f), teda nestačí, že slabší subjekt sa konania účastní bez námietky voči právomoci. Rovnako sa neuplatní ani ods. 1 písm. m) – teda vylučuje sa možnosť uznania rozsudku vydaného súdom, ktorého právomoc si zvolil účastníci.
- ii. neuplatnenie pravidla nepriamej právomoci viažucej sa na miesto plnenia zo zmluvy podľa ods. 1 písm. g): na základe tohto obmedzenia sa rozsudok voči spotrebiteľovi alebo

³¹ Ako zdôrazňuje dôvodová správa (bod 141), ustanovenie zámerne nepoužíva pojem „odporca“ alebo „žalovaný“, ale používa označenie „osoba, proti ktorej smeruje návrh na uznanie alebo výkon“. Je to z toho dôvodu, že v pôvodnom konaní mohla byť odporcom jedna osoba, no súd nerozhodol v prospech žalobcu a žalovaný sa chce domáhať náhrady trov od žalobcu v pôvodnom konaní. V tomto prípade sa teda pôvodný žalobca stáva „žalovaným“, preto je zovšeobecnenie označenia vhodné.

³²

1. Rozsudok možno uznať a vykonať, ak je splnená jedna z týchto podmienok:

e) odporca sa výslovne podrobil právomoci súdu pôvodu v priebehu konania, v ktorom bol rozsudok vydaný;

f) odporca uvádzal na súde pôvodu argumenty vo veci samej bez toho, aby spochybnil právomoc v lehote stanovenej v právnom poriadku štátu pôvodu, okrem prípadu, ak je zrejmé, že námietka proti právomoci alebo výkonu právomoci by podľa tohto právneho poriadku nebola úspešná;

g) rozsudkom sa rozhodlo o zmluvnom záväzku a vydal ho súd štátu, v ktorom sa plnenie tohto záväzku uskutočnilo alebo malo uskutočniť na základe:

i) dohody zmluvných strán alebo

ii) rozhodného práva pre zmluvu, ak sa miesto plnenia nedohodlo,

okrem prípadu, ak činnosti odporcu v súvislosti s týmto záväzkom zjavne nevykazovali zámernú a podstatnú väzbu na tento štát;

Tento projekt je financovaný Európskou úniou prostredníctvom programu JUST-2023-JCOO. Projekt: 101132274 – „Posilnenie Súdnej siete pre občianske veci Slovenskej republiky a zvýšenie povedomia o jej existencii a členoch“ - Súdna sieť SR.

zamestnancovi neuzná, ak bolo jediným spojením so štátom pôvodu rozsudku to, že sa v ňom vykonalo plnenie záväzku.

Ad 3: Odsek 3 predstavuje osobitnú úpravu v konaniach, ktorých predmetom bol nájom nehnuteľnosti na bývanie alebo registrácia nehnuteľnosti³³. Aby bol rozsudok uznateľný, musel ho vydať súd zmluvného štátu, v ktorom sa predmetná nehnuteľnosť nachádza. Zmyslom takejto osobitnej úpravy je ochrana nájomcov, ktorí sú, podobne ako spotrebitelia či zamestnanci, v mnohých štátoch vnímaní ako zraniteľnejší subjekt právneho vzťahu.

S týmto odsekom súvisí ustanovenie článku 6, podľa ktorého sa, bez toho, aby bol dotknutý článok 5, uznajú rozsudky týkajúce sa vecných práv k nehnuteľnosti len vtedy, ak sa nehnuteľnosť nachádza v štáte pôvodu. Ide o ustanovenie výlučnej (nepriamej) právomoci. Táto výlučnosť sa prejavuje vo väzbe na článok 15 Dohovoru. Ako sme uviedli vyššie, ak nie je splnená podmienka uznania rozsudku podľa Dohovoru, nebráni to prípadnému uznaniu a výkonu podľa iného právneho nástroja alebo vnútroštátneho práva. V prípade vecných práv k nehnuteľnosti však článok 15 tento postup výslovne zakazuje, teda aj pre uznanie rozsudku nad rámec Dohovoru musí byť absolútne splnená podmienka *forum rei sitae*.

Konanie o uznanie a výkon

Dohovor poskytuje právny základ a podmienky pre uznanie a výkon rozsudkov, no priamo nestanovuje procesný postup. Jednoducho povedané – uznanie a výkon musia byť za určitých podmienok možné, no procesná úprava je ponechaná na zmluvných štátoch. Uvedené vyplýva z článku 13. Dôvodová správa tento výklad potvrdzuje³⁴. Platí, že podmienky pre uznanie stanovené v Dohovore musia byť splnené, no to, či bude o uznaní rozhodnuté osobitným výrokom, či je potrebné vyhlásenie vykonateľnosti alebo sa podmienky budú skúmať v kontexte konania o návrhu na výkon, Dohovor bližšie neupravuje. Ak sa teda na uvedené pozeráme z pohľadu ZMPS, rozsudok spadajúci do rozsahu Dohovoru sa uzná tak, že sa naň prihliadne v konaní o nariadení jeho výkonu. Konanie o uznanie osobitným výrokom nie je potrebné, keďže veci uvedené v § 65 ZMPS nespádajú do pôsobnosti Dohovoru, a vyhlásenie vykonateľnosti ZMPS nepozná³⁵. Možno teda konštatovať, že podľa ZMPS by sa splnenie podmienok uznania a výkonu posudzovalo až vo vykonávacom konaní (§ 54 Exekučného poriadku), keďže povinnosť osobitného výroku o uznaní zo ZMPS nevyplýva. Nie je však vylúčená možnosť podania návrhu na uznanie cudzieho rozhodnutia podľa § 67 ods. 4 ZMPS. Pri podávaní návrhu na výkon či návrhu na uznanie však treba postupovať podľa článku 12 Dohovoru a priložiť nasledovné písomnosti:

- a) rovnopis alebo overenú kópiu rozsudku
- b) písomnosť preukazujúcu, že odporcovi bola doručená písomnosť o začatí konania
- c) písomnosť preukazujúcu účinky a vykonateľnosť v štáte pôvodu
- d) potvrdenie o právnych účinkoch a vykonateľnosti súdneho zmiernu (ak sa žiada o uznanie a výkon súdneho zmiernu).

Platí, že ak právny poriadok štátu, v ktorom sa o uznanie žiada, nestanovuje inak, všetky písomnosti musia byť preložené do jazyka dožiadaného štátu. Ako sme uviedli vyššie, článok 12 ods. 2 umožňuje

³³ Pochopiteľne, nie v kontexte katastrálneho či obdobného správneho konania (čo je vylúčené z pôsobnosti Dohovoru priamo v článku 2 ods. 1 písm. j)), ale napr. vo veci sporu o vlastníctvo medzi predávajúcim a kupujúcim.

³⁴ Dôvodová správa, body 308 a 309.

³⁵ V SR sa exekvátúr uplatňuje len v rámci vykonávania nariadení EÚ.

súdu, na ktorom sa uznanie žiada, aby si vyžiadal ďalšie písomnosti nevyhnutné na preukázanie splnenia podmienok na uznanie podľa Dohovoru. Dohovor nestanovuje formálne požiadavky na žiadnu z uvedených písomností, no bolo vypracované odporúčané tlačivo³⁶, ktoré môže postup zjednodušiť a sprehľadniť.

Záver

Hoci v súčasnosti z pohľadu SR nemá Dohovor zatiaľ široké využitie, v prípade, že k nemu pristúpia ďalšie štáty, bude jednoznačne prínosom v cezhraničnom uznávaní a výkone rozsudkov. Osobitný význam bude mať v dohľadnej dobe predovšetkým vo vzťahu k Spojenému kráľovstvu, kde po vystúpení Spojeného kráľovstva z EÚ absentoval komplexný medzinárodný právny predpis, podľa ktorého by plynulo (a pre obe strany rovnako) prebiehalo vzájomné uznávanie rozsudkov v občianskych a obchodných veciach. Predstavuje mimoriadne cenný právny nástroj globálneho charakteru, ktorý by v budúcnosti mohol nájsť rozsiahle a frekventované využitie.

Ako sme popísali vyššie, keďže EÚ sa na tvorbe Dohovoru značne podieľala, jeho koncepcia nie je európskemu (teda aj slovenskému) právu cudzia, nakoľko množstvo ustanovení, termínov a princípov boli vplyvom EÚ doňho prebraté. Vďaka Nariadeniu Brusel Ia je obeh súdnych rozhodnutí naprieč EÚ jednoduchší a v dnešnej dobe pomerne zabehnutý. Dohovor má, podľa názoru autora, perspektívu zaviesť účinné uznávanie a výkon rozsudkov medzi zmluvnými štátmi tak, aby existovali čo najmenšie prekážky. Dohovor sa dá považovať za prelomový najmä preto, že sa podarilo dospieť k pravidlám uznania a výkonu medzi štátmi, ktorých právne poriadky sú (narozdiel od členských štátov EÚ) nezriedka diametrálne odlišné.

³⁶ Dostupné na: <https://www.hcch.net/en/publications-and-studies/details4/?pid=6739&dtid=65>

Tento projekt je financovaný Európskou úniou prostredníctvom programu JUST-2023-JCOO. Projekt: 101132274 — „Posilnenie Súdnej siete pre občianske veci Slovenskej republiky a zvýšenie povedomia o jej existencii a členoch“ - Súdna sieť SR.